

Aluehallintoviraston johtopäätökset pelastuslaitoksien valvontatehtävästä
982/09.01.01/2025

Turvallisuuden ja varautumisen lautakunta 19.02.2025 § 5

Lisätiedot Riskienhallintapäällikkö Janne Halonen puh. 013 330 9106

Päätösehdotus Pelastusjohtaja Viitaniemi Markus:

Turvallisuuden ja varautumisen lautakunta merkitsee Aluehallintoviraston johtopäätökset valvontatehtävästä tiedokseen.

Päätös Hyväksyttiin.

Selostus Aluehallintovirastot ovat tehneet vuonna 2024 valtakunnallista teemavalvontaa valvontasuunnitelmien sisällöstä. Valvontatyön pohjana on käytetty aluehallintovirastojen yhteisesti laatimia kriteerejä, joiden määrittämisessä on huomioitu hyvinvointialueen pelastustoimea koskevat lait ja asetukset sekä muu pelastustoimen palveluihin kohdistuva sisäministeriön asiakirjaohjaus.

Valvonnassa on tarkasteltu pelastuslaitosten vuoden 2024 valvontasuunnitelmia, kunkin hyvinvointialueen voimassa olevaa palvelutasopäätöstä sekä viimeisintä riskiarviota.

Aluehallintoviraston arvio valvontatehtävästä:

Valtakunnalliset huomiot:

- Kaikilla pelastuslaitoksilla on ollut laadittuna tarpeelliset asiakirjat. Asiakirjojen laadussa ja laajuudessa on paljon eroavaisuuksia. Valvontasuunnitelmien ja valvontatyön yhdenvertaisuuden arviointi onkin tämän vuoksi haastavaa.
- Parhaiten toteutuu valvontasuunnitelman ja palvelumaksujen voimassaolo ja saatavuus. Viidellä laitoksella on näissäkin asioissa hieman parannettavaa.
- Eniten toimenpiteitä vaativia asiakohtia havaittiin valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa, onnettomuuskehityksen seurannan huomioinnissa ja onnettomuuksien ehkäisyn riskiperusteisessa suunnittelussa.
- Muun asiakirjaohjauksen huomiointi oli myös heikosti asiakirjoista todennettavissa. Asiakirjoja tarkastellessa ei käynyt ilmi millaisia todellisia toimenpiteitä pelastuslaitoksissa on muun asiakirjaohjauksen takia ryhdytty.

- Valvontatyön suunnittelu häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa vaatii myös kehittämistä. Vain 4 pelastuslaitosta on riittävällä tasolla tämän asian suunnitellut ja todentanut.

Aluehallintovirastojen yhteiset suositukset:

- Valvontatyön suunnitteluun tarvitaan yhteinen pohja.
- Yhdenmukainen pohja ja tapa todentaa valvontatyön suunnittelu auttaa vertailemaan onnettomuuksien ehkäisytyön perusteita eri pelastuslaitosten välillä sekä arvioimaan ovatko perusteet yhdenmukaisia ja riittäviä.
- Onnettomuuksien ehkäisytyön riskiperusteisten mitoituserusteet tulee määrittää selkeämmin ja tehdä näkyväksi.
- Valvontatyö ja muu onnettomuuksien ehkäisytyö on suunniteltava myös häiriötilanteiden ja poikkeusoloja ajatellen.

Pohjois-Karjalan pelastustoimen huomiot:

- Pohjois-Karjalan pelastustoimelle on laadittu riskianalyysi, pelastustoimen palvelutasopäätös sekä vuosittain päivitetty valvontasuunnitelma. Suunnitelmassa on selvitetty edellisen kauden toteutumista, ja siinä on tulevalle kaudelle määritetty toimenpiteet ja niiden edellyttämät resurssit. Pelastuslaitoksella on voimassa olevat aluevaltuuston hyväksymät toimenpidemaksut. Pelastuslaitoksen valvontatyö on suurimmalta osin suunnitelmallista, joskin yhteys riskianalyysiin jää vähäiseksi.
- Muun asiakirjaohjauksen huomiointia onnettomuuksien ehkäisytyön suunnittelussa ei ole mainittu tarkastelluissa suunnitelmissa.
- Onnettomuuskehityksen seuranta on otettu erityistehtävänä käyttöön vuoden 2024 aikana, joten sen toteutumista ja käytännön vaikutuksia voidaan arvioida tulevina vuosina. Yksittäisten kohteiden tarkastusvälejä voidaan muuttaa riskiarviointiin perustuen. Esimerkiksi kohteessa tapahtuneet onnettomuudet tai toistuvat erheelliset paloilmoitukset voivat vaikuttaa tarkastusvälin muuttamiseen.
- Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointia on kuvattu hyvin lyhyesti vuoden 2024 valvontasuunnitelmassa. Tehtyjä johtopäätöksiä tai niistä johdettuja kehittämistoimia ei ole juuri kirjattu.
- Valvontasuunnitelman saatavuudessa on myös kehitettävää. Suunnitelma ei ollut helposti löydettävissä esimerkiksi pelastuslaitoksen verkkosivuilta. Valvontasuunnitelman sisällölliset asiat, erityisesti palvelumaksujen osalta, on syytä tarkastella vastaamaan hyvinvointialueen toimintaa.

- Valvontasuoritteiden lukumääriä on esitetty vuodelle 2024, paitsi asuinrakennusten osalta. Valvontatoimenpiteiden johtaminen riskiarviosta jää myös epäselväksi. Valvontatyön menetelmät ovat pääosin yhdenmukaisia verrattuna muihin pelastuslaitoksiin.
- Pelastuslaitos on suunnitellut asuin- ja vapaa-ajan rakennusten valvonnan, ja valvontaa tehdään vuosittain, joskin valvottavien kohteiden määriä ei ole suunniteltu vuoden 2024 valvontasuunnitelmaan. Paloturvallisuuden itsearviointia käytetään valvonnan kohdentamiseen.
- Häiriötilanteiden tai poikkeusolojen aikana toteutettava valvontatoiminta vaatii vielä tarkentamista suunnitelmiin.

Aluehallintoviraston laatima yhteenveto valvontatehtävän tasosta

Riskiarvio ja palvelutasopäätös	asia tai todentaminen vaatii kehittämistä
Muu asiakirjaohjaus	asia tai todentaminen vaatii kehittämistä
Onnettomuuskehityksen seurannan huomioiminen	asia tai todentaminen vaatii kehittämistä
Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	asia tai todentaminen vaatii kehittämistä
Valvontasuunnitelman ja palvelumaksujen voimassaolo ja saatavuus	asia on kunnossa ja todennettavissa
Valvontatoimenpiteiden, -suoritteiden ja resurssien määrittely	asia tai todentaminen vaatii kehittämistä
Valvontatyö häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa	asia tai todentaminen vaatii kehittämistä

Aluehallintoviraston arvion mukaiset kehittämistoimenpiteet sisällytetään vuoden 2025 aikana laadittavaan riskianalyysin ja palvelutasopäätöksen valmistelutyöhön sekä vuosien 2025-2026 valvontasuunnitelmiin.